NORAKSTS

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr.A420819210
143/AA43 – 0612 – 13/11

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2013.gada 24.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Dz.Amerika,
tiesneses I.Meldere un L.Vīnkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *S.J.*, personas kods */personas kods/*, sūdzību par Talsu novada domes Administratīvās komisijas 2010.gada 12.maija lēmuma Nr.D45-133 atcelšanu, sakarā ar *S.J.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 7.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2010.gada 29.aprīlī plkst.15.00 Talsu novada pašvaldības policijas inspektore *S.J.* (turpmāk arī – sūdzības iesniedzēja) sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.ZU 201187 (turpmāk – protokols).

Protokolā norādīts, ka, pamatojoties uz */izglītības iestāde 2/* iesniegumu un Talsu novada sociālā dienesta veikto darbu, konstatēts, ka *S.J.* nepilngadīgais dēls *R.J.* neapmeklē skolu kopš 2010.gada 6.janvāra, *S.J.* nevēlas sadarboties ar sociālo dienestu, neizpratne par savu lomu bērna audzināšanā un aprūpes procesa nodrošināšanā. Līdz ar to *S.J.* neveic pietiekami bērna aprūpes pienākumu, kas paredzēts Civillikuma 177.pantā, tādējādi izdarot administratīvo pārkāpumu, par ko paredzēta atbildība saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 173.panta pirmo daļu.

Protokols sastādīts, pamatojoties uz LAPK 248.^{1}pantu bez personas klātbūtnes.

2010.gada 12.maijā Talsu novada domes Administratīvā komisija (turpmāk – Komisija) pieņēma lēmumu Nr.D45-133 (turpmāk – Lēmums), ar

kuru sūdzības iesniedzēja saukta pie administratīvās atbildības un sodīta ar naudas sodu Ls 50 apmērā saskaņā ar LAPK 173.panta pirmo daļu.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, *S.J.* Administratīvajā rajona tiesā iesniedza sūdzību, kurā lūgts atcelt Lēmumu.

Sūdzības iesniedzēja norāda, ka laikā, kad tika sastādīts protokols un pieņemts Lēmums, bērns skolu apmeklējis un jau sekmīgi bija nokārtojis valsts pārbaudes darbus. 12.aprīlī viņa uzrakstījusi iesniegumu */izglītības iestāde/* par dēla mācīšanos tur, jo materiālo apstākļu (sūdzības iesniedzēja nevarēja samaksāt autobusa biļeti un nopirkt mācību līdzekļus), veselības un slikto skolas biedru un skolotājas dēļ nācies mainīt skolu. Tomēr ministrijas pārbaudes darbus dēls kārtojis */izglītības iestāde 2/*, līdz ar to sūdzības iesniedzēja tai pašā dienā – 28.aprīlī nav varējusi paspēt ierasties policijā pie inspektores, par ko inspektore informēta ar elektroniskā pasta starpniecību. 29.aprīlī inspektores sastādīto protokolu sūdzības iesniedzēja uzskata par inspektores atriebību, jo sūdzības iesniedzēja par šīs inspektores darbībām bija sūdzējusies pašvaldības priekšsēdētājam sakarā ar to, ka inspektore 2010.gada februārī arestējusi sūdzības iesniedzējas 9 gadus veco dēlu, kad viņš plkst.20.50 iznesis atkritumus, un turējusi policijas automašīnā bez vecāku klātbūtnes.

[3] Talsu novada pašvaldība (turpmāk – atbildētāja) rakstveida paskaidrojumā tiesai norādījusi, ka sūdzību neatzīst turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[3.1] Komisija, izskatot lietu, secināja, ka pieteicējas nepilngadīgais dēls *R.J.*, kurš ir 3.klases skolnieks, neapmeklē */izglītības iestāde 2/* kopš 2010.gada 6.janvāra, un pieteicēja nav izrādījusi vēlēšanos sadarboties ar skolu. Jautājuma risināšanā iesaistījies Talsu novada Sociālais dienests, kurš vairākkārt neveiksmīgi mēģinājis apsekot ģimenes dzīves vietu, sarunās ar pieteicēju un viņas dēlu konstatējis, ka dzīves vietā tiek turēti vairāki suņi, māte neved dēlu uz skolu finanšu apsvērumu dēļ, jo nevar izbraukāt, domā par dēla pārcelšanu uz */izglītības iestāde/*.

[3.2] Komisija uzskata, ka pieteicējas attieksme pret dēla izglītības iegūšanas procesu ir pretrunā ar bērna interesēm. Ministru kabineta 2005.gada 1.novembra noteikumu Nr.822 „Noteikumi par obligātajām prasībām izglītojamo uzņemšanai un pārcelšanai nākamajā klasē vispārējās izglītības iestādēs (izņemot internātskolas un speciālās izglītības iestādes)” (turpmāk – noteikumi Nr.822) 14.punkts nosaka kārtību, kādā pēc uzņemšanas izglītības iestādē, pamatojoties uz izglītojamā vecāku rakstisku iesniegumu un saskaņojumu ar pašvaldību, direktors ar rīkojumu var noteikt, ka 1.-4.klases izglītības programmas daļā paredzētā mācību satura apguve īstenojama ģimenē vecāku atbildībā. Komisijai nav iesniegti dokumenti, kas liecinātu, ka pieteicējas dēla *R.J.* apmācība notiek minētajā kārtībā. Turklāt dzīves vietā konstatētas pazīmes, kas izpaužas kā nepiemērotu sadzīves apstākļu radīšana. Proti, bērns dzīvo vienā dzīvoklī ar vairākiem suņiem, kā rezultātā bērna drēbes ir piesūkušās ar suņu smaku. Līdz ar to Komisija secināja, ka pieteicējai nav

izpratnes par bērna aprūpi Civillikuma 177.panta ceturtās daļas izpratnē.

[3.3] Pieņemot Lēmumu, Komisija balstījās uz lietā esošajiem materiāliem, kā noteic LAPK 243.pants, un nekonstatēja, ka protokols būtu sastādīts nepamatoti. Pieteicējas viedoklis protokolam pievienotajos materiālos objektīvu apstākļu dēļ netika noskaidrots, jo pieteicēja nebija atsaukusies uz Pašvaldības policijas vairākkārtējiem uzaicinājumiem sniegt paskaidrojumus. Pieteicēja neieradās arī uz administratīvās lietas izskatīšanu Komisijas sēdē 2010.gada 12.maijā, nesniedzot informāciju par neierašanās iemesliem, kaut normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā par sēdi viņai paziņots. Tādējādi pieteicēja nav izmantojusi tiesības sniegt paskaidrojumus.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 7.novembra spriedumu *S.J.* sūdzība noraidīta, balstoties uz turpmākajiem argumentiem.

[4.1] Lēmumu, ar kuru Komisija atzinusi, ka pieteicēja nepilda bērna aprūpes pienākumus, atbildētāja pamatojusi ar Civillikuma 177.pantu. LAPK 173.panta pirmās daļas subjekts ir bērna vecāks (vacāki) vai tāda persona, kas bērna vecāku (vecākus) aizstāj.

Likumdevējs LAPK 173.pantā jēdzienu „bērna aprūpes pienākums" nav konkretizējis un nav tieši norādījis, kas jākonstatē, lai atzītu, ka vecāki nav pildījuši bērna aprūpes pienākumu. Tāpēc tiesai, pārbaudot, vai personas rīcība (darbība vai bezdarbība) ir administratīvi sodāma, jāņem vērā citu normatīvo aktu normas, kas atklāj konkrētā jēdziena saturu.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 24.panta pirmajā daļā, nosakot vecāku pienākumus pret bērnu, noteikts, ka atbilstoši Civillikuma noteikumiem vecāku pienākums ir rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Šī panta ceturtajā daļā noteikts, ka par vecāku pienākumu nepildīšanu vai aizgādības tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, bērna fizisku sodīšanu, kā arī cietsirdīgu izturēšanos pret viņu vecāki saucami pie likumā noteiktās atbildības.

Civillikuma 177.panta pirmajā daļā noteikts, ka līdz pilngadības sasniegšanai (219.p.) bērns ir vecāku aizgādībā (177.panta pirmā daļa). Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās (177.panta otrā daļa). Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu (177.panta trešā daļa). Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam) (177.panta ceturtā daļa). Savukārt Izglītības likuma 58.panta otrajā daļā noteikts, ka bērna vecāki (personas, kas realizē vecāku varu) ir atbildīgi par to, lai bērns iegūtu obligāto izglītību.

No Lēmumā ietvertā pamatojuma tiesa secinājusi, ka Komisija sūdzības iesniedzēju par vainīgu pārkāpumā atzinusi tāpēc, ka viņa ar savu attieksmi – ilgstošu bērna nelaišanu skolā, nevēlēšanos risināt ar bērna izglītību saistītos jautājumus atbilstoši tiesību normām un izmantojot pašvaldības darbinieku

palīdzību – nenodrošina to, lai bērns varētu apmeklēt un apmeklētu skolu. Savukārt ar ģimenes dzīvesveidu (suņu audzināšana vienā dzīvoklī ar bērnu, kā rezultātā bērna drēbes piesūkušās ar suņa smaku) sūdzības iesniedzēja pati veicina sava dēla vienaudžu negatīvo attieksmi pret viņu, tādējādi radot priekšnoteikumus tam, lai bērnam būtu apgrūtināta socializēšanās.

[4.2] Izvērtējusi Lēmuma pamatojumu, tiesa secinājusi, ka Komisija tiesību normas saistībā ar faktu, ka sūdzības iesniedzējas dēls neattaisnoti neapmeklē skolu, ir piemērojusi atbilstoši lietā konstatētajiem apstākļiem, ko apliecina */izglītības iestāde 2/* 3.klases audzinātājas 2010.gada 5.februāra iesniegumā (*lietas 34.lapa*) un 2010.gada 4.marta ziņojumā norādītais, ka *R.J.* 2009./2010.mācību gada 1.semestrī neattaisnoti kavējis 48 mācību stundas; 2.semestrī skolu nav apmeklējis nevienu dienu (*lietas 33.lapa*). Šis fakts fiksēts protokolā (*lietas 17.lapa*).

Tiesa piekritusi Komisijas atsaucei uz noteikumiem Nr.822. Saskaņā ar šo noteikumu 14.punktu pēc uzņemšanas izglītības iestādē, pamatojoties uz izglītojamā vecāku rakstisku iesniegumu un saskaņojumu ar pašvaldību, direktors ar rīkojumu var noteikt, ka 1.-4.klases izglītības programmas daļā paredzētā mācību satura apguve īstenojama ģimenē vecāku atbildībā, ja 14.1. vecāki argumentēti pamato, ka: 14.1.1. izglītojamā mācībām nepieciešami īpaši apstākļi, kurus izglītības iestāde nevar nodrošināt; 14.1.2. izglītojamam ir vāja veselība (II, III vai IV veselības grupa, ko apliecina izziņa, kuru izsniedz ģimenes ārsts); 14.1.3. izglītojamais psiholoģiski nav gatavs mācībām kolektīvā, neraugoties uz izglītības iestādes psihologa vai sociālā pedagoga darbu ar izglītojamo; 14.2. mājās ir radīti izglītojamā mācībām nepieciešamie apstākļi; 14.3. vecāki un izglītības iestādes administrācija ir saskaņojuši kārtību, kādā konsultē vecākus, un kārtību, kādā izglītības iestādes pedagogi novērtē izglītojamā mācību sasniegumus gadā.

Tiesa lietas materiālos nav konstatējusi pierādījumus tam, ka sūdzības iesniedzējas dēla izglītošana, iegūstot vispārējo vidējo izglītību, normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā tiesiski un pamatoti varētu tikt veikta ģimenē.

Tiesa atzinusi par pierādītu, ka sūdzības iesniedzēja, nenodrošinot, ka viņas dēls kopš 2010.gada 6.janvāra apmeklē skolu, nav nodrošinājusi bērna izglītošanas pienākuma izpildi. Viņas rīcībā ir konstatējamas LAPK 173.panta pirmajā daļā minētās pazīmes, kas izpaužas nepiemērotu sadzīves apstākļu radīšanā bērnam.

Lietā esošie pierādījumi, no kuriem izriet, ka sūdzības iesniedzējas dzīvesvietā tiek turēts liels skaits suņu (ar mērķi tos pārdot), kā rezultātā dzīvoklī valda suņu barības un suņu smakas apvienojums, tiesai likuši izdarīt secinājumu, ka tik ievērojama skaita dzīvnieku turēšana dzīvoklī, kurā dzīvo bērns, neatkarīgi no tā, vai tas ir dzīvoklī dzīvojošo pieaugušo personu vaļasprieks vai rūpala, bērnam rada nepiemērotus sadzīves apstākļus. Līdz ar to sūdzības iesniedzēja, pieļaujot bērna uzturēšanos šādos apstākļos, rada apstākļus, kas traucē bērna normālu integrāciju sabiedrībā. Uzturoties šādos apstākļos, apģērbs neizbēgami piesūcas ar specifisko dzīvnieku smaku, kas līdz ar pārvietošanos izplatās apkārtējā vidē, tādējādi radot vēlmi izvairīties no

kontakta ar šādu personu, un vadoties no novērojumiem dzīvē par bērnu savstarpējām attiecībām – rada pamatu, lai bērnu, kurš ir atšķirīgs, apsaukātu, iekaustītu u.tml.

Komisija pamatoti sūdzības iesniedzēju saukusi pie atbildības un sodījusi par LAPK 173.panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu.

[4.3] Likumdevējs par LAPK 173.panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu paredz vecākiem vai personām, kas viņus aizstāj, izteikt brīdinājumu vai uzlikt naudas sodu līdz simt latiem. Tādējādi iestādei pārkāpuma konstatēšanas gadījumā nepastāv iespēja – izvēlēties – uzlikt vai neuzlikt personai administratīvo sodu, bet pastāv rīcības brīvība attiecībā uz soda veida un apmēra izvēli.

Ievērojot LAPK 32. un 22.panta noteikumus, tiesa atzinusi, ka, uzliekot sodu, iestādei ir jāievēro vispārējie nosacījumi soda uzlikšanai, kā arī, izdarot lietderības apstākļu vērtējumu sev piešķirtās rīcības brīvības ietvaros, jānosaka tāds sods, ar kādu konkrētajos apstākļos būtu iespējams sasniegt noteikto mērķi.

Lēmumā norādīts, ka, izvērtējot administratīvā soda lietderību un samērību, Komisija ņēmusi vērā *S.J.* personību, viņas izdarītā pārkāpuma raksturu un radīto kaitējumu dēla attīstībā, vērtējot to, ka situācija turpinās ilgstoši un tā normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā netiek risināta.

Sūdzības iesniedzēja norādījusi, ka 12.maijā, kad tika pieņemts Lēmums, bērns skolu jau apmeklēja, un bija jau sekmīgi nokārtojis valsts pārbaudes darbus. Faktu, ka sūdzības iesniedzējas dēls kārtoja pārbaudes darbus, apliecina */izglītības iestāde 2/* 2010.gada 25.oktobra izziņā Nr. 1/24 – 78 norādītais, ka pieteicējas dēls *R.J.* 2010.gada 28. un 29.aprīlī kārtoja pārbaudes darbus par 2.semestri matemātikā un latviešu valodā un 11., 12. un 13.maijā kārtoja pārbaudes darbus matemātikā, latviešu valodā un sociālajās zinībās (*lietas 51.lapa*).

Tiesa norādījusi, ka sods sūdzības iesniedzējai uzlikts par to, ka viņas dēls ilgstoši nav apmeklējis skolu, sūdzības iesniedzēja arī pēc atbildīgo institūciju iesaistīšanās izrādījusi nevēlēšanos risināt ar bērna izglītošanu vispārizglītojošā skolā saistītos jautājumus, un ka viņa nav nodrošinājusi bērnam piemērotus sadzīves apstākļus. Ņemot vērā, ka administratīvais sods saskaņā ar LAPK 22.pantu ir atbildības līdzeklis, un tas tiek piemērots, lai sasniegtu normā norādītos mērķus, tiesa secinājusi, ka pēc brīdināšanas par to, ka sūdzības iesniedzēja ar savu rīcību izdara administratīvo pārkāpumu, sūdzības iesniedzēja tomēr izrādījusi, ka spēj rīkoties saprātīgi. Tomēr pārbaudes darbu kārtošana vien nenozīmē, ka bērnam tiek nodrošināts izglītības ieguves process likumā paredzētajā kārtībā un piemēroti sadzīves apstākļi. Izskatot lietu, tiesai nav izdevies novērst šaubas par to, ka sūdzības iesniedzējas patiesie motīvi, uzsākot rīkoties, saistīti ar finansiāliem apsvērumiem, proti, ar nevēlēšanos maksāt sodu, bet ne ar patiesu izpratni par pamatizglītības nozīmi sava dēla attīstībā. Tiesa vairākkārt lietas izskatīšanu atlikusi, bet sūdzības iesniedzēja ne reizi uz tiesas sēdi nav ieradusies un savus paskaidrojumus klātienē tiesai nav sniegusi.

Tā kā sūdzības iesniedzējai par pārkāpumu piemērots sods, kas ir puse no likumdevēja noteiktā maksimālā iespējamā soda par LAPK 173.panta pirmās

daļas pārkāpumu, tiesa konkrētajos konstatētajos apstākļos to atzinusi par atbilstošu un samērīgu.

[4.4] Pārbaudījusi Lēmuma procesuālo tiesiskumu, tiesa Komisijas rīcībā pārkāpumus nav konstatējusi, iestāde pamatoti lietu izskatījusi bez sūdzības iesniedzējas klātbūtnes un pareizi norādījusi Lēmuma pārsūdzības kārtību. Sarežģījumi Lēmuma pārsūdzēšanā sūdzības iesniedzējai radušies, neievērojot Lēmumā norādīto pārsūdzēšanas kārtību.

[5] Apelācijas sūdzībā par spriedumu sūdzības iesniedzēja uzsver, ka viņas dēls protokola sastādīšanas brīdī atradās skolā un kārtoja pārbaudes darbus.

[6] Apelācijas instances tiesai sniegtajos paskaidrojumos Komisija norāda, ka apstāklis, ka sūdzības iesniedzējas dēls protokola sastādīšanas brīdī esot atradies skolā un kārtojis ieskaites, nav iemesls sprieduma atcelšanai. Komisija piekrīt tiesas spriedumam.

[7] Saskaņā ar LAPK 289.[21]panta otro daļu Administratīvā apgabaltiesa (turpmāk – apgabaltiesa) apelācijas sūdzību izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un Lēmums ir atstājams negrozīts.

[9] Saskaņā ar LAPK 289.[22]panta pirmo daļu un 289.[13]panta trešo daļu apgabaltiesa atzīst, ka Lēmumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un pievienojas iestādes nolēmuma motivācijai. Šādā gadījumā izvērstāks argumentu izklāsts nav nepieciešams.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa spriedumā pareizi un izvērsti ir novērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, tāpēc šo argumentāciju vēlreiz neatkārto.

[10] Par apelācijas sūdzības argumentu apgabaltiesa norāda, ka jau pirmās instances tiesas spriedumā ir sniegta atbilde uz sūdzības iesniedzējas iebildēm par to, ka sūdzības iesniedzējas dēls apmeklēja skolu brīdī, kad tika pieņemts Lēmums. Apgabaltiesa pirmās instances tiesas apsvērumus šai sakarā uzskata par pamatotiem, un tie atspēko sūdzības iesniedzējas argumentu.

Fakts, ka sūdzības iesniedzējas dēls tomēr ir kārtojis pārbaudes darbus skolā, tostarp Lēmuma pieņemšanas datumā, var kalpot par pamatu, izvērtējot piemērojamās sankcijas apmēru (sūdzības iesniedzējai nav piemērota augstākā iespējamā sankcija), taču tas neatbrīvo sūdzības iesniedzēju no atbildības vispār. Kā izriet no lietas materiāliem, bērns 2009./2010.mācību gada 2.semestrī vismaz līdz Lēmuma pieņemšanas datumam vispār nav piedalījies mācību procesā, kas

ir pamats vecāku saukšanai pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 173.panta pirmo daļu.

[11] 2013.gada 13.maijā apgabaltiesā saņemts sūdzības iesniedzējas iesniegums, kurā lūgts lietu izskatīt mutvārdu procesā, lai nopratinātu lieciniekus. Iesniegumā nav norādīts, kādi lecinieki tiesai būtu jāaicina, tāpat nav pamatots, kādu apstākļu noskaidrošanai lecinieki ir nepieciešami. Līdz ar to šāds sūdzības iesniedzējas lūgums atstājams bez ievērības.

Turklāt apgabaltiesa norāda, ka attiecībā uz noskaidrojamo jautājumu lietā, proti, vai sūdzības iesniedzēja ir pildījusi bērna aprūpes pienākumu (konkrēti – bērna izglītošanu), pierādījumi ir pietiekami un papildus pierādījumi vairs nav nepieciešami.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.[12]panta otrās daļas 1.punktu, 289.[22]panta pirmo un otro daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Talsu novada domes Administratīvās komisijas 2010.gada 12.maija lēmumu Nr.D45-133 (2010.gada 29.aprīļa administratīvā pārkāpuma protokols Nr.ZU201187) atstāt negrozītu, bet *S.J.*, personas kods */personas kods/*, sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.

Tiesnese referente	*(personiskais paraksts)*	Dz.Amerika
Tiesneses	*(personiskais paraksts)*	I.Meldere
	(personiskais paraksts)	L.Vīnkalna

NORAKSTS PAREIZS:
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese Dz.Amerika
Rīgā 2013.gada 24.maijā